

עיגולים שחורים סביב העיניים

ד"ר מירי ללוש

על התכהות גוון העור באזור העפעף התחתון של העין, באזור הגבות ובחלק העליון של הלחי

עיגולים שחורים מתחת לעיניים, או בשפה המקצועית "Periorbital Hyperpigmentation", הינה תופעה המתייחסת להתכהות גוון העור באזור העפעף התחתון של העין ולעיתים גם באזורים נוספים, כגון העפעף העליון, הגבות ובחלקים העליונים של הלחיים. תופעה זו אומנם אינה בעיה רפואית אבל יכולה להוות מטריד קוסמטי שכיח מאוד אצל נשים וגברים בעיקר לאחר גיל ההתבגרות, ולעיתים אף בקרב ילדים.

קיימים מספר גורמים לתופעת העיגולים השחורים בעיניים:

תורשה - תורשה היא הגורם העיקרי לעיגולים הכהים סביב העיניים. הגנים הקשורים להיווצרות העיגולים השחורים סביב העיניים משפיעים על עובי שכבת השומן התת עורי, חוזק כלי הדם וגוון העור באזור מתאר העין. כל הגורמים הללו אחראים ביחד או לחוד על היווצרות העיגולים השחורים סביב העיניים. באופן כללי, העור סביב העיניים, הנקרא העור הפרי-אורביטלי, מאוד דק (נע סביב 0.5 מ"מ עובי לעומת 2 מ"מ באזורים אחרים בגוף). אך, אצל אנשים הסובלים מעיגולים שחורים סביב העיניים מסיבות גנטיות, העור באזור זה עוד יותר דק ושקוף, ולכן, הדם העובר דרך כלי הדם הקרובים לפני שטח העור, יצרים גוון כחול כהה מסביב לעין.

גירויים ואלרגיות בעיניים - תגובה אלרגית בעיניים הינה בעיה שכיחה ונפוצה. כ-40% מאוכלוסיית ארצות הברית ושיעור קרוב מאוד בקרב אוכלוסיית ישראל סובל מאלרגיות בעיניים. הסימפטומים הנפוצים של אלרגיה בעיניים כוללים: אודם, נפיחות בעפעפים, דמעות וצורך עז לגרד את אזור מתאר העין. שפשוף וגירוד של העור העדין באזור מתאר העין כתגובה לגרד, גורם להרחבת כלי הדם ולהבלטותם. בנוסף, גירוד העור עלול במקרים מסוימים להוביל להתפתחות דלקת מקומית הגורמת להתכהות העור סביב העין (Postinflammatory hyperpigmentation).

תרופות - תרופות המשפיעות על התרחבות כלי הדם יכולות להשפיע על תופעת עיגולים שחורים מסביב לעיניים, כיוון שהעור באזור העיניים דק מאוד וכל זרימת דם מוגברת תגרום להבלטת כלי הדם וקבלת גוון כהה סביב העיניים.

אנמיה - מחקרים מראים שמחסור בברזל, יכול לגרום להתכהות גוון העור באזור מתאר העין. בנוסף, מחסור בברזל במהלך הריון או וסת גורם לחיורון של העור, וכתוצאה מכך, כלי הדם שמתחת לעור בולטים יותר.

1. **פילינגים** - פילינג באזור מתאר העין צריך להיות עדין ביותר ולכן נמנע משימוש בחומצות חזקות אשר עלולות ליצור גירוי שיובייל להתכהות העור. מומלץ שהפילינג יעשה עם חומצות בריכוז יחסית נמוך עם העדפה לשימוש בחומצות הנחשבות לפחות מגרות, כגון: חומצה לקטית או חומצות פוליידרוקסיות.

2. **תכשירי הבהרה** - שימוש בתכשירים להבהרת העיגולים השחורים, כגון: קרם או סחם, למשך תקופה ארוכה של לפחות מספר חודשים יכול לסייע בהבהרה של הכהויות מסביב לעיניים. תכשירי הבהרה יכלו ברוב המקרים חומרי הבהרה, כגון: הידרוקינון, חומצה אדלית, חומצת קוג'ית, ויטמין C וארבוטין המעכבים את יצירת המלנין.

3. **קרם לחות** - שימוש בקרם לחות עשוי לשפר את מראה העיגולים השחורים. רצוי שקרם הלחות לא יהיה כבד מידי ושכיל ויטמינים, כגון: ויטמין K- המסייע בחיזוק דפנות כלי דם, ויטמין C- המסייע בהבהרה של העיגולים השחורים ובספיגה מהירה יותר של ויטמין K בעור, וויטמין A המגביר את קצב תחלופת התאים ומעודד צמיחת קולגן.

4. **טיפות עיניים** - במקרים של עיגולים שחורים שנגרמו כתוצאה מאלרגיות, רחב המקרים שימוש בטיפות עיניים המכילות אנטי היסטמינים יכול לסייע רבות להרגעת האלרגיה ולהבהרת הכהויות. בנוסף, קיימות תרופות חדשות ויעילות יותר המכילות בנוסף לאנטי היסטמינים גם חומרים המסייעים בדיכוי התגובה הדלקתית.

5. **מקדם הגנה ומשקפי שמש** - אחד הדברים החשובים ביותר בטיפול ומניעת עיגולים שחורים מסביב לעיניים הוא שימוש יום יומי במקדם הגנה (SPF 15 או יותר) באזור העיניים. רצוי להשתמש במקדם הגנה המכיל תחמוצת אבץ / או טיטניום זו חמצני כחומר פעיל, כיוון שמרכיבי מסנני קרינה אחרים הינם בעלי פוטנציאל ליצור גירוי בעור היכול להקפיד להרכיב משקפי שמש מחוץ לבית. נזקי השמש מגבירים את יצור המלנין ושימוש במקדם הגנה עם משקפי שמש יכולים למנוע את היווצרות העיגולים השחורים סביב העיניים.

6. **טיפולים פולשניים** - קיימים מספר טיפולים פולשניים לטיפול בעיגולים השחורים, כגון: הזרקות חומר מילוי, לדוגמה: חומצה הילארונית, השתלת שומן אוטולוגי (עצמוני), טיפולים באמצעות לייזר וניתוחים קוסמטיים שונים.

היפר-פיגמנטציה סולרית (כתוצאה מחשיפה לשמש) - חשיפה ממושכת לשמש עלולה לגרות את העור לייצר יותר מלנין (מולקולה האחראית על הפיגמנט של העור) ולהעלות אותו על פני שטח העור. כתוצאה מכך, גוון העור באזורים בהם יש ייצור מוגבר של מלנין הופך להיות כהה יותר.

גיל - עם הגיל, העיגולים השחורים סביב העיניים הופכים להיות בולטים יותר. הסיבה לכך קשורה לעובדה שבמהלך השנים ישנה ירידה טבעית בכמות סיבי האלסטין והקולגן לצד הידקקות של רקמת השומן התת-עורי. כתוצאה מכך, העור סביב העיניים הופך לדק ושקוף יותר וכלי הדם שמתחת לעור בולטים יותר.

אורח חיים - עישון, קפאין, צריכת אלכוהול, התייבשות, כל הגורמים הללו עשויים להשפיע על התכהות העור באזור מתאר העין.

חוסרים תזונתיים - מחסור בוויטמינים ומינרלים או תזונה לא מאוזנת יכולים להשפיע לרעה על היווצרות הכהויות סביב העיניים.

חוסר שינה - חוסר שינה עלול להוביל לחיורון בגוון העור, וכתוצאה מכך, כלי הדם הנמצאים מתחת לעור בולטים יותר.

הצללה - לעיתים הכהויות סביב העיניים הן אשליית צל הנוצרת כתוצאה ממבנה עיניים שקועות, נפולות או רפיון של העור.

קיימות מספר שיטות לטיפול ושיפור מראה העיגולים השחורים סביב העיניים. אך לפני שבחורים שיטה טיפולית, חשוב מאוד לדעת מהו הגורם לתופעת העיגולים השחורים, כיוון שטיפול בעיגולים שחורים שנגרמו על ידי אלרגיות יהיה שונה מטיפול בעיגולים שחורים שנוצרו מהצללה בגלל מבנה העין או מהיפר-פיגמנטציה סולרית. במקרים מסוימים, שילוב של מספר שיטות טיפול שונות עשוי להיות הפתרון המתאים ביותר, בייחוד אם קיימים מספר גורמים שונים להיווצרות העיגולים השחורים.

הכתבת, ד"ר מירי ללוש, Ph.D., MBA, וזעזע מדעית, מומחית לבעיות עור ובעלת קליניקה לטיפול פנים ואסתטיקה ב"ר.